

Pretpлата van Šibenika
na tromjesečje 3 K.
na godinu 10 K.

Pretpлата u Šibeniku
sa donatanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Pretplate i pismo šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rokopisti
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Hrvatski odnosi.

Mi hrvati kao da smo u svemu posve ne-stalni i kao da nismo dužni obazirati se na narodne zahtjeve i potrebe nego na naš međusobni inad, a što je još gore, kao da našu narodnu politiku ne želimo udesiti prema našem konačnom cilju, jedinstvu i slobodi, nego se ravnamo prema zahtjevima organizama koji su nam ili neprijateljski razpoloženi, ili su nam prijatelji samo za nevolju i dok ta njihova nevolja traje.

Ovakvo naravna je stvar da u nas ne može biti ni složna rada ni jedinstvenog cilja i da jedan ruši što drugi gradi ili obratno. A da je ovako o tom ne treba trošiti mnogo riječi. U Dalmaciji na primjer bilo je ovih zadnjih dana pojava koji se nikako ne mogu dovesti u sklad sa obćom narodnom težnjom. A što nas napunja grozom to je da u nas ima i novina i skupina koji te pojave opravdavaju, pače i uzveličavaju napadajući sve one koji bi želili da ti pojavi prestanu.

Što se ovake protimbe događaju to je za to jer smo previše osjetljivi pak i ondje gdje bi razbor morao se podvrići, ne utičemo se hladnom promišljanju nego povriedjenom samoljublju. Mislimo da smo uvriedjeni i da nam je dužnost ustati na obranu i onda kad osobno uvriedjeni nismo, pa se događaja, da branče sebe branimo političke pogreške, koje su na štetu i zemlji i naroda.

Kao kod nas tako je i u Banovini. I tu kao da prevladajva osobnost nad obćenitost, pa za to se i događaju iznenadjenja, koja nijedan razuman ne bi očekivao.

Kad je ono narod sbacio sa sebe name-tnike, kad je uzprkos poruka i nastojanja prisililo magjaronsku stranku da se uništi, to je bila riedka pojava u našem narodnom životu, gdje se i ljudi i događaji morali pokoriti narodnoj volji. I kako je taj događaj napunio ponosom i samozvieću sve Hrvate gdje god se nalazili bez razlike stališa i vjere! Izgledalo je da je medju nami počela ona prava narodna radnja, gdje svi pripadnici naroda osjećaju da su zvani zajednički djelovati. Izgledalo je da su osobne opreke pustile mjesta plemenitim težnjam, utakmicci, tko će vjernije, bolje, sdušnije uzraditi za napredak i slobodu Hrvatske.

Ljudi različitih stranaka, različitih uvjerenja, do jučer u žestokoj borbi, našli se složni da uzrade sve što mogu na korist domovine. To je bio za nas najbolji dokaz da smo zreli i da sloboda hrvatska nije prazna riec, nego nešto stvarna što se počinlje u djelo provodjati. To je bio za nas najveći dokaz da je naš narod došao u ono stanje duševne jednodušnosti koje uvijek nastupa pred velikim događajima pred kojima svak osjeća da će oni odlučiti za nedogledno vrijeme o sudbini naroda. To je nje-ko stanje koje nastupa u čusovima velikih prevrata, gdje svak, i ne znajući i ne htijuci, sledi onu volju koja kao da je nad svim i u svakom pojedincu.

A u Banovini je bio prevrat. Jeli on i još traje? Jeli i još vlada ona svesilna volja slobode?

Eto to mi ne znamo. Zahtjev naroda je bio da se udružena opozicija bori rame i rame

sa strankom prava i da se sa političkog narodnog života uklone svi pripadnici one robske stranke, koju je rodila tiranija i koja je tiraniju podržavala. Ovom narodnom zahtjevu odazvao se je sabor uzprkos magjarskih nastojanja i poruka, uzprkos i bečkih i peštanskih krugova.

Poslje ovoga svetlog čina kao da je nastupila naša obćajna nestalnost, kao da su počele opet vladati osobnosti, kao da su se razmahale intrige i kao da se popušta tudjim nedopustivim uplivima bilo onim iz Beča, bilo onim iz Pešta. One sloge zajedničkog rada više kao da nema i nastupaju svakim danom nova iznenadjenja.

Bacilo se Tomasića, pridržalo se Nikolića, Drohobockoga, Pejačevića i naviešta se da će se pridržati sve manje kompromitirane. Rek' bi da se ideje za onim što je davno bilo naviešteno, naime, da se sačinii velika parlamentarna stranka iz svih elemenata magjaronске stranke. Dakle da se ideje za onim što je već bilo učinjeno za Mažuranića.

Izgleda da to i tako žele Magjari, pa mi im to i vjerujemo da žele, ali tko nam jamči da oni neće sutra još više željeti? Tko nam jamči da neće oni od te stranke zahtijevati što su i od predjašnjih?

Naš narod tih i takovih zahtjeva i želja neće i ne pozna. On je zadnjih izbora dokazao što hoće. A to je zajednička radnja svih opebanih stranaka za ustavne slobode, za obće i tajno izborno pravo, za slobodu štampe, sastajanja, udruživanja, neodvisnost sudaca i sve što mu zajamčuje slobodan razvitak u svojoj kući.

Pred ovim narodnim zahtjevima valja da izčeznu sva nastojanja oko ostvaranja kakove parlamentarne vladine većine. Pred ovim zahtjevima valja da u saboru izčeznu svi tudjinski utjecaji. Hrvatski sabor je dokazao da može raditi i stvarati zakone, a to je za danas dosta.

Grupacija stranaka u saboru je takova da za sada bolja i ne može biti niti se bolje ne može želiti. Nijedna stranka nema većine, pače sve su stranke skoro jednake. Tu povećavati broj klubskih članova sa pribjeglicam magjaronске stranke niti je potrebno niti je dostojno. A rad za ustavne slobode moguć je i bez njih i proti njima, pa mi ne razumijemo sve one pojave koji kao da idu za tim, da se uništi kooperacija, zajednički rad sa strankom prava Starčevićeve frakcije.

Uništi taj zajednički rad mislimo da nije ni pametno ni patriotski i to bi mogli učiniti samo oni koji su pod utjecajem vanjskih upliva.

Ali dok se ne može odobriti ovo još prikrto nastojanje, ne može se odobriti također ni ono nastojanje koje se pojavljuje izstupom Krsnjavoga. Ovaj do jučer ljuti Magjaron, ovaj do jučer cinicki člankopisac magjaronске „Draua“, sada se hoće da prikaže pristaoam Anta Starčevića, ali pri tom izkrivljuje ideje i misao njegovu tako, da izgleda da je Starčević najljucii kamarilac. Nami je žao da ne mam pri ruci sve što je Krsnjavi pisao u „Draua“, a da se vidi skok koji on hoće da učini.

Taj skok nami je veoma sumljiv, jer čovjek ne mienja politička načela kao košulju, pa s toga držimo da stranka prava ne samo što Krsnjavoga ne bi smjela primiti u svoje krilo, ne-

go bi ga imala odlično odbiti. Tim bi ona učinila djelo obće koristi jer bi pokazala i drugomu put političke dosljednosti.

Prateć ove pojave, kao da njeka zebnja napunja grudi, pa je želiti da se njeke pogibeljne kušnje posve napuste, i da se pristupi zajedničkom djelu preporoda ustavnih prava u Banovini.

Poslje ovog izvršenog djela dolaze tek na red državna pravna pitanja i tu će se onda po sebi, u izborima, po narodu, odlučiti koja će stranka imati da državno pravna pitanja riešava.

Mi želimo, a s nami i svi pravi Hrvati, da to bude stranka prava, ali do tada njoj je danas stisnuti srđce zubima i pustiti da razbor sam odlučuje.

Za naš hrvatski jezik.

Ljubiti svoj jezik znači ljubiti svoju domovinu.

Ništa dakle nije tako opravdano, tako sveto, kao što sačuvanje i obrana svog narodnog jezika. Tko čuva, brani i njeguje svoj jezik, dokazuje, da je u njega razvijena svijest očuvanja narodnog bivstva, narodnog ponosa.

Mnogi su načini, kojim se unapređuje njegovanje narodnog jezika. Liepa knjiga ima u tome velika upliva, ali ni književnost, ma koliko bogata i narodna bila, ne može ipak da sama po sebi sačuva i održi narodni jezik, jer je ona rad odabranih pojedinaca, koji idu doduše za plemenitim ciljem, ali koji mogu da mnogo doprinesu narodnome razvitku samo ako je taj narod već u sebi sposoban i razpoložen, da ih shvaća i sledi.

A ovakovo shvaćanje, ovakovo razpoloženje ne dolazi samo od sebe. Ovo je plod sasvim odredjenih prilika, uspjeh prokušanih borba za očuvanje narodne individualnosti. Očito je dakle, da su političke prilike i borbe ove, koje narod usposobljuje za shvaćanje onih plemenitih ciljeva, kojima mora da služi najprije za svoje a onda za obćenito dobro.

Ako itko, to su Hrvati mogli i morali da uvide svu zbiljnost, svu istinu ove pretpostavke, Njihovu narodnu individualnost održala je najviše vjekovna borba, koju su oni vodili i proti dušmanima, što su na njih udarali bilo na otvorenom bojnom polju, bilo pomoću raznih spleta.

Iz te borbe porodila se je ona svijest narodna, koja je, u razna razdoblja sad više sad manje gušena, nadživila sve svoje tlačitelje i koja se eto danas sve više i više širi i jača, zahtjevajući da se Hrvatu dađe ili povrati ono, što mu po „pravu“ pripada.

Ovakovoj svijesti treba u prvome redu zahvaliti, ako se je nakon poznatih salabazanja došlo i do shvaćanja jedinstvenog hrvatskog narodnog jezika.

To je za naše narodno bivstvo bila velika stećevina. Tim shvaćanjem udaren je tome bivstvu najjači temelj.

Neprijatelji naroda i imena hrvatskoga, kao uvijek u prošlosti, tako i u najnovije doba pokušase sve moguće, da u narodu zatru, zamrse ili pokvare svijest narodnog imena i jezika. O tome bi se dale napisati čitave knjige.

Neprijatelji nisu ipak uspjeli. Narod je u svojoj cjelini, u svojoj jezgri ostao uvijek sebi

svoj, a u njemu i svi oni trudbenici i karakteri, koji su se znali toli muzeveno boriti za nj, za njegovu čast, za njegov život, za njegovu budućnost.

Jezik nam se je očuvao, jezik naš hrvatski živi, on se odliega i po dolu i po gori. A krasan je taj jezik, tako krasan i bogat, da je jedan veliki umnik rekao, kako bi bila golemo grehota, kad bi hrvatski narod imao propasti jer da bi tim sa lica zemlje izčeznuo jedan od najljepših svjetskih jezika! —

Kad je dakle svoj narodni jezik tako važan, tako znamenit, tako odsudan za život narodni, kad je naš hrvatski jezik u sebi tako krasan, tako bogat, kad bismo bez njega bili „bez imena, u prošlosti sjena puka, u budućne niti sjena“, onda je jasno i nepobitno, kolika nam je dužnost sveđer sve to više taj mili jezik čuvati, braniti, njegovati, njim se uvijek izdicati, njim se uvijek služiti i diciti u svim našim javnim i privatnim obćenjima.

Sve da nema drugih razloga, kao što su oni narodne samobrane, već bi ovi, koje spomenismo, bili dovoljni, da našem hrvatskome jeziku dademo svugdje i vazda dostojnu čast i da mu prokrićmo put u sve raznolike grane javnog narodnog života.

Kako se pak mi odazivljemo toj dužnosti? Nama je teško na to odgovoriti. Tjeskoba nas hvata, kad pomislimo na tolike i tolike slučajevce i okolnosti, na tolike prilike, u kojima je hrvatski jezik na težku žalost zapostavljen od samih današnjih Hrvata. — I ovdje bismo mogli započeti dugom brojanicom činjenica. Ali ne ćemo, jer su te i onako odveć dobro u obće poznate i jer bi nas ervenilo obililo, kad bismo ih nanizali.

Radije ćemo ovdje poručiti svima onima, koji još u sebi čute i zadnji ostan narodnog ponosa, da se već jednom okane dosadasnijeg tupog i niskog obćajja služiti se tudjim jezikom. Hrvatski jezik mora da vlada u ovoj hrvatskoj zemlji svugdje, u obiteljima, najskoli u odgoju mladih narastajaa, u privatnom obćenju i razgovoru, u čitaonicama, u sastancima, u obće u celom našem društvenom životu, u trgovačkom obracaju, u obracaju s vlastima, u jednu riec svugdje, gdje nam se je god kao Hrvatima pokazati, svugdje, gdje nas god zove vlastit ili narodni interes.

Mi smo se do sada mnogo, a i opravdano tužili na nještinu, koja nam se uvadja i na talijanštinu, koja se u nas podržaje, ali se još nikad nismo iskreno potužili na nas same, koji smo u istinu ponajviše tome krivi.

Narod, koji brani, širi i nameće svugdje svoj jezik, pokazuje se zrelim, svjestnim i jakim i zadobiva stovanje istih svojih protivnika. — U tome smo mi do sada bili prilično mlohavi i zato smo doživjeli u razne navratke dosta tih poniženja.

Ta mlohavost mora da sasvim prestane. Budimo svoji, budimo Hrvati, ali ne samo nazivom, već jezikom i djelima. — jeziku hrvatskome neka se u našoj zemlji svak pokloni, neka ga svak štuje, ali mu se najprije poklonimo mi i poštuemo ga. — Budimo u tome dosljedni, čvrsti i nepopustljivi, to će nam više vriediti od svih pustih deklamacija i nazdravica, to će nam pribaviti počitanje naših političkih protivnika, to će

nas učvrstiti u našem položaju, to će dokazati svima, da smo dorasli za osobni svoj narodni život, da nam ne treba štinitika, da smo zreli i dostojni bolje budućnosti.

Pamtimo; po jeziku jesmo sve, što jesmo!

Sa Kotarskog Poglavarstva.

Kotarska poglavarstva su odraz Namjestništva, na neki način njegove filijalke. Proučit jedno znači upoznati i drugo, poslovanje im je i onako zajedničko.

Kao primjer poglavarstva uređena po današnjem sustavu može služiti ono u Šibeniku. Tu ti odmah upada u oči tudji elemenat, koji se je iz početka u naše krajeve malo po malo kao krijomice šuljao, dok se napokon došuljao i danas bezobzirno koči svoju glavu kao gospodar u svojoj koloniji, kao Englez u Indiji ili Svabo u Africi.

Prigovara se našim ljudima, osobito mladima, da sami otvaraju tudjincu sirom vrata, jer da neće u političku službu. Nasi se, vele, povlače, uklanjaju, tudji se uvlače. Nego mi mišlimo da nije pravo kriviti naše mlade ljude. Sistem je takav da idje za pomjenčenjem zemlje, da ju posve pokori njemackom uplivi i gospodstvu. U tu svrhu služe sve moguće policijske mjere, svi mogući načini njemacke infiltracije. Sistem je u jednu rječ takav da u političkoj službi imade pristupa samo tudji elemenat, jer je ovaj jedini uvažen, jedini u kojemu se ima povjerenja. I ako ima po koji naš čovjek u političkoj službi taj je podržen tudjincu pa makar po položaju bio veći. Pogledajte švabu, pogledajte našeg čovjeka. Onaj je bez razlike visine čina bahat, ohol, gospodar, ovaj je pokunjen, izgubljen, čuti se slugom, i osjeća da je prezren i od viših omalovažen u svakoj prigodi. Pojmljivo je dakle da se naši ljudi uklanjaju i za to ih ne treba koriti. Moglo bi se ipak kazati da je zlo što se uklanjaju, a opet da je donekle dobro što baš tudji elemenat zaprema mjesta u političkoj službi. Ovaj na prvi mah pravi paradoks ipak je istinit. Zlo je u tomu što se otmilju mjesta domaćem elementu koji pozna, shvaća, razumije i naravno ima više i uma i srca za potrebe ove zemlje, dočim je švabo ovdje ne radi zemlje nego radi svoje kariere, niti on zna niti razumije što drugo nego poslanstvo svoje pasmine. On je ovdje privremeno da upozna „koloniju“ i nakon toga da predje na ministarstvo, gdje će kao „dalmatinac“ kao osoba dobro obaviještena zastupati referate koji se odnose na Dalmaciju, gdje će kao takav zapovjedati i istom „našem“ namjestniku, koji je, hoće li ostati na ovom mjestu, dužan slušati.

Ovi „Dalmatinci“ to sve znadu, pak već dok su ovdje uživaju sve obzire i sva ulaganja istih predpostavljenih, jer u istinu oni su pravi gospodari, kojima se i predpostavljeni moraju da klanjaju.

Ovo sve ne bi se smjelo događati u pravnoj zemlji, ali što ćete, Dalmacija je ravnopravna drugim pokrajinam samo po imenu, a u stvari je kolonija.

Ali ipak u ovom zlu ima i dobra strana. Danas naša poglavarstva nemaju onoga upliva što bi ga mogla imati da vrše. Tudji ljudi su tu i te tudje ljude, te bahate, te napuhane mješine naša tvrda zemlja ne može da ljubi. Ona ih samo trpi. Oni su od našeg svijeta odijeljeni uprav kineskim zidom, jer niti ih naš čovjek pušta k sebi, niti ih može uzeti se trpiti. Teško da je gdje toliko švabo osamljen kao kad je politički činovnik u Dalmaciji. Superiorna i inferiorna raca služi mu na utjehu, ali malo mu pomaže: osamljen je.

Ako ovomu dodamo policijski sistem koji je ubio svako pouzdanje u političke činovnike, onda ništa naravnijega nego da poglavarstva

nemaju nikakvog koristnog upliva, niti će ga imati dok su njegovi činovnici kakovi su danas.

Za karakteristiku sistema koji nad nami vlada, dosta je razmatrati poglavarstvo u Šibeniku. Ovdje je poglavar nastojao da gradjanstvo bude posvadjeno, da jedni budu proti drugima, a upio je da su gradjani danas svi složni, svi solidarni. On nema danas u gradjanstvu nikakvog oslona, a jedini njegov drug, savjetnik i pouzdanik jest osoba koja uživa vrlo slab glas i među gradjanstvom i među činovnicima. Uz takovog čovjeka nije čuda da sve nesposobnosti poglavara bivaju svaki dan to očitiye. A kako je zagriživ, strastven, strančar, tako nije čudo što se služi sredstvima, kojima se ni zrelo diete ne bi služilo, ako ne radi sebe a ono radi mjesta koje pokriva. Njemu je obećanje, laskanje, laž, zavaravanje, hucanje jedna te ista stvar, pa je to svak već uvidio i prema tomu se ravna. I isti poglavar je valda već upoznao svoje nesposobnosti pa je za to i tako često na dopustu, i za to se ulagiva svojim podređenim Gugenthalima i sličnima.

Pod poglavarom Madirazom domaći čovjek ne može da služi, jer mu on dava razumjeti, da je ništa, da je rob, osao, koji mora da radi za onoga činovnika niemca, kojemu je slobodno sve. Šepire se kod nas Gugenthali i slični, a jedni na i ljudi, kojih je nesreća dovela na njihov položaj, valja da se pokunjenjem pokoravaju nesposobnicim pred kojima se valja da maknu ili dodju u podređeno stanje. Da bi naši vodili poglavarstvo o tom ni govora. Oh, za to je niemac, za to je von ili zu, za to su Gugenthali, koji su u Dalmaciji da ne rade nego zapovijedaju.

Ti Gugenthali i slični! A koji su to! Ajte u posjete na Poglavarstvo, upoznat ćete ga. Primit će vas koljenima na stolu i tako bezsravno i neuljudno, da se morate pitati, kamo ste zapali. Ajdete mu u kuću i lako da vam se dogodi, da vidite žive prilike u adamovom kostiumu. Ali znajte sve to spada raci superiornoj, sve to spada upravitelju šibenskog poglavarstva.

I još se ljudi pitaju kako poglavarstvo gubi na svom ugledu, na svom uplivu! I još misle da ovakovi činovnici mogu koristiti kojoj vlasti, kojem principu!

Ali ni to nije dosta, kad ovakovi podju kamogod, tako se bahato i nepristojno ponašaju, da bivaju tvorno izbačeni iz kuće. To se dogodilo i tomu von Gugenthalu.

To u Šibeniku svak zna, a najbolje poglavar Madirazza, pa se gradjanstvo u čudu pita, kako se dolazi do toga da ovakovi zastupaju poglavarstvo!

U tom svojstvu takovo čeljade dočekuje i pozdravlja maršale i admirale, a ovi naravno drže da je to čovjek *come il faut*, kavalir vitezkoga soja, koji zna čuvati svoju čast, pa mu pružaju i svoje vojničke ruke. Tako čine i majori, kapetani, oficiri s kojima se on bez prestanka druži, a čine jer je činovnik, pače predstavnik poglavarstva, jer ga i oni kad je takav čienog kavalikom, tim više što će on tu u njihovom krugu razbacivati se svojom vitežkom časću....

Za sve to nami nije stalo. To su sve njihovi posli, a ovo smo danas htjeli javnosti pokazati, tko i kakovi predstavljaju poglavarstvo našeg grada.

Oni pak, koji se čude, da ova vlast svakim danom gubi u svojem ugledu, mogu iz ovoga uviditi njeke uzroke tomu.

U istinu mi nad tim ne možemo plakati.

Uspostavljenje teleonske mreže u Šibeniku.

Još god. 1900 oko trideset najvećih trgovačkih tvrdka u Šibeniku zatražije uveđenje gradskog telefona.

Kao obično u svim stvarima što se tiču našega grada oteže se evo 6 dugih godina sa rješjenjem tog pitanja. Uveđenje gradskog telefona stvar je od preke

nužde obzirom ne samo na razvitak industrije i unuženje tvornica i trgovaca, nego i obzirom na oholnost, što grad obuhvaća veliku površinu i što su najveće tvornice i sjedišta raznih javnih ustanova većim dijelom na periferiji grada, tako, da se potreba uveđenja telefona čuti ovdje življe nego valjda u jednom drugom gradu Dalmacije.

Da ovo dokažemo nećemo nabrojiti sve tvornice, sve urede, sve trgovce i druge privatnike kojim je telefonski spoj neobhodno nuždan, nego ćemo samo istaknuti činjenicu, da je kroz ovo godina već bilo od ministarstva trgovine udijeljeno šest (6) koncesija raznim privatnicim napose za namjštaj vlastitog telefona. Tako su dobile koncesiju i uspostavljanje svoje telefonske mreže slijedeće tvrdke: Rimsko društvo, Steinbeis, Inchiostri, Ante Šupuk i Sin, Rudarsko društvo i ratna ladja Schwarzenberg. Naravno da ove telefonske mreže privatne spajaju samo razne poslovne dotične tvrdke a ne tvrdke između sebe.

U malo kojem gradu bit će se desio slučaj, da je telefonski spoj tako nuždan, da je toliko stranaka moralo izposlovati osobitu koncesiju i podvrići se trošku za takse i za namjštaj žice i t. d. a da se država ne bi u 6 godina makla, da u svom vlastitom interesu udovolji jednoj preko potrebi mjesta. Rekosmo u svom interesu, jer kod toliko abonentata, koliko ih mora da bude u Šibeniku, uložena glavica bi donela čiste dobiti bar 20 po sto.

Htjedosmo istaknuti samo činjenice, a sud i i komentate ostavljamo našim čitaocim.

Dekadencija u sudskoj administraciji.

Otkada je kod suda prodira struja germauzacije, podvstručile su se disciplinarne istrage proti domaćim sudcima. Poznata je iz prošlog doba kakovo ugledno mjesto zapremaše sudska vlast u pučanstvu i koliko se držalo do slobodnog i neodvisnog sudca. Ali kao da je to višim vlastima bilo zazorno, te se hoće da u zadnje vrijeme iz slobodnog sudca učini prosti automat. Shvaćamo mi ove težnje savremene vlade, koja hoće da samovoljno vlada sa svojim podloženim činovnicim stadom. Mi žalimo, što tako častan ugled sudca biva radi niskih težnja ponižen.

Jedna od ovih inkvizitornih istraga vodila se je ovih dana i na šibenskom sudu. Bilo je činovnika iz Zadra, bilo je dugih protokola i dugih ispita raznih poslužnika. Nije naravno poznato javnosti o kakove se formalnosti ogriješio progonojeni sudac, zašto bi bio pao u nemilost olimpijskih gromovnika. Poznato je ali cieleom gradjanstvu, da se progonojeni sudac odlikuje skrupuloznom pravdeošću, poštenjem i bezobzirnošću, i najbolje svojstvo, koje ga luči od običnog sudca, jest, da se je uvijek izdigao nad sve osobne i strančake strasti u svakdanjoj praksi. Ove su na zalost tako riedke vrline, radi kojih bi morao čovjek da bude odlikovan, a ne sustavno progonojen, kao što je progonojen sudac o kojem je govora, a koji može služiti kao uzor poštenja.

Bilo kako mu drago, sigurno je da je sloboda sudaca po štreberima i višim vlastima stavljena na kušnju, i da je nastala era dekadencije u sudskoj neodvisnosti i da se hoće da iz sudca stvori čeljade bez svjesti i savjesti, koje će reptilski slušati naloge viših. Kao da je došlo vrijeme da kojimudrago ulazica može sve poduzeti, a da neodvisan i pošten sudac bude anatema.

U RUSIJI.

Borba Dume protiv vlade postaje sve to oštrija. Nju ne mogu da zadržaju sve prietnje sa strane onih, koji se još uvijek groze reakcijom. Zadnjih dana ponosile se vijesti, da car sprema državni udar, da su ministri pod carevim predsjedanjem imali svaki dan duge sjednice, o kojima da se čuva najskrupuloznija tajna. Uza sve to Duma nastavlja neustrasivo svoj rad, te je na 18 o. m. svršila agrarnu debatu i je dnohlasno prihvatila zaključak, da se ustroji agrarna komisija od 99 članova.

Ustavno-demokratska stranka radi oko toga da Duma ne bude poslana na ferije, već da kroz čitavo ljeto nastavi svoj rad.

Očito je dakle da se borba mora razviti žestoka i bezobzirna. Predstavnici ruskog naroda hoće po što po toj da obstojeće ministarstvo odstupi i da ga zamieni parlamentarno ministarstvo. Gorekim međuto službeno oprovrgava, da je namjeran odstupiti za volju Dumi i prieti apsom 14.oric zastupnika, koji su u pitanju podjele zemlje upravlili proglas na narod. U Dumi upisalo ih se 129, da će govoriti o tom predmetu. Hoće li se doći do praktična zaključka, nije još moguće utvrditi. Ministarstvo kao da je naklono pristati na maksimum reformna obećanih manifestom 12 oktobra, uključivši i jednakost prava za sve gradjane, a možda i ukiočenje smrtnne kazne. Dalje ono ne ide, a pošto su zahtjevi mladog parlamenta mnogo obsežniji i jači, ono kao da koleba i kao da će se odlučiti na reakciju.

Međutim Rusija postaje ponovno pozorištem silnih nerada i nemira. Agrarne bune započele su opet, navlastito u provinciji Saratov. U Moskvi ne prestano prieti generalni štrajk, te je bilo oštrih i krvavih sukoba između kozaka i množtva, koje je htjelo osloboditi utamničene u Oremburgu. U Vašavi, i u čitavoj Poljskoj, ubijaju se policijski agenti i između se svakorstni izkazi. U Odesi buknuo je štrajk u luci. Štrajkaši priete, da će bombardovati brodove, koji bi dovezli pomoć iz vana.

Velika agitacija vlada opet među mornarima u Kronštadu, a jedna posadna regimenta u Poltavi već se pobunila.

U Stokolmi do 140 ruskih profesora i profesionalista držalo je revolucionarnu skupštinu, razpravljalo o tome, kako da na mjesto Dume dođe konstituenta izabrana na temelju sveobće izborno gprava.

Dok je obća situacija u Rusiji tako opasna, stižu u posljednje dane grozne vijesti o strahotnim neredima, o kralavima protiv židova.

Revolucionari su se više puta sukobili s vojskom. Pucnjava se, navlastito u Bjelostoku, orila po cijelu noć, prouzrokovani su požari. Živež se u Bjelostok dovažao iz Vilne. Jevrejske obitelji morale su seliti.

Sve ove silne travrice kao da su sigurn predznak novih burnih događaja, kojima su uzroci već poznati. Onaj je narod željan, žedan slobode i za nju je spravan na svaku žrtvu. Dosta je da sine mala iskriica, a da plane čitav požar. Kuska vlada kao da još nije ništa naučila iz svih dosadašnjih buna i ne mira, te još uvijek meće na tešku kušnju vjekoavg roba, koji ne će već ništa da bude rob.

Ona će tim sigurno izazvati daljni neizbježivi i odsudni razvoj događaja i onda će morati da popusti, jer pred biesom i silom jednog cieleog naroda nemoćna su sva prisilna sredstva. Hoće li joj tada bit već na vrijeme, ne znamo, — svakako je sigurno, da se u Rusiji ima još mnogo toga da dogodi, dok traju današnji odnošaji.

Diplomatsko nadmudrivanje.

Tu nedavno, dok diplomati ne dovršise na opće zadovoljstvo svoj pramaljetni idil u Algesirasu, bijaše jedno vrijeme sa Europa zadržala od bojazni rata. Po ratobornim govorima njemackog cara, po bratimljenju englezkih i francuzkih mornara, po E-duardovom putovanju po Francuzkoj, po srdačnom dočeku Lubetovu, po svemu se stulilo da će doskoro zagrimti topovi. Opće mnijenje tužilo spletkarenje Delcassé-ovo, i on pada žrtvom, bi pristljen odstupati. Slavodobitni njemacki car nagradi Delcasséva suparnika, kancelira Bülowa, ponositim kneževskim dostojanstvom.

Francuzka je prividno popustila, francuzka diplomacija prikazivase se pobiegnenom. Ali pod čarobnim španjolskim nebom, dok se krojaše sudbina zapadnog bolesnika, ašikovanje Francuzke i Englezke postade još intimnije. Po malo se i druge neke vlasti u prvom redu Italija približiše njihovoj entente cordiale; Njemacka ostade sama uz viernu drugaricu Austro-Ugarsku, te nakon dovršenih razprava njoj samo mogaše da zahvali na podupiranju i prijateljskom nastojanju. Visociti-Venosta nije imao čast da dobjie od Vilhelma pismo priznanja kao naš Golu-chowski.

Delcasséova politika, osamljenje Njemacke, i ako je on pao, slavila je pobjedu. Austrija je mogla da bude Njemackoj od male pomoći radi unutrašnjeg vjrienja, a s druge je strane uvijek tražila, da se nikome ne zamjeri e da joj se ne bi pomutila voda na Balkanu. Italija se je bacila savijem u zagrljaj Francuzke. Trojni savez, pa ma koliko se to tajilo, bio je očito razkliman, tim više što je megu Austrijom i Italijom još uvijek trajalo megusobno nepovjerenje i radi stare mržnje i radi novog suparništva.

U svijem ovim spletkama jedina sa strane bijaše Rusija. Zadnji udarci bijahu je jako, stresli unutrašnji nemiri ne dopustahu joj još da sabere svoje snage, da zauzme opet svoj položaj. Rusija nije bila više strašilo Europe, ali kad bi se približila Njemackoj, ova zadnja nebi bila više osamljena.

I zato smo bili svjedoci jedne čudnovate pojave. Stojtena neprijateljica Rusije, ona ista država koja je na nju naučkala Japan, sada je na jedan put sa svim promienila svoje držanje te traži da se s njom pomiri, pogodi dapače i sprijatelji.

Po englezkim se novinama ozbiljno piše o mogućnosti englezkog-ruskog saveza; dapače sada se na jedan put otkriva da su Rusija i Englezka baš od prirode upućene da budu prijateljice. Male razmirice u Aziji lako bi se dalo poravnati. Da se dokaže potreba te nove nagodbe, i poviest se pozivlje u pomoć. Velikim se zadovoljstvom spominje, da je još godine 1806 kralj englezki stari Georg III rekao ruskom poslaniku Vorontzovu: „jedan dobar Englez mora biti, jedan dobar Rus, dobar Rus mora biti dobar Englez“. — Da ugodi Rusiji Englezka kani

poslati u Kronstat u posjete svoju ratnu mornaricu, te isticati tako svoju silu baš u onom moru, koje bi Njemačka htjela, a da se smatra zatvorenim. Nicholson, prije veliki rusofob, sada veliki prijatelj Rusije, bio je imenovan poslanikom u Petrogradu, i imade po svojoj prilici zadaću, da sve te planove izvede kraju.

Neki zlobno tvrde, da se Englezka počela bojati čeda svoga, svoga Japana, te da zato traži sad ljubav Rusija, a ne od same mržnje na Njemačku.

Svakako imade zašto da Vilhelma boli glava. — I on se razmeće da bi privukao k sebi Rusiju. Nada se da će mu u tome biti pri ruci prijatelj Austrija, koja se tako širokih rukava pokazala prama novom ruskom zajmu.

Neizvjesnost cijelog današnjeg stanja dakle još zavisi od toga, na koju će stranu privoliti Rusija, koja poslije toliko udaraca, poslije toliko unutrašnjih trzaja, bez novaca, bez mornarice, slabo uređenom vojskom, još je uvijek gospodarica položaja.

lls.

NAŠI DOPISI.

Tiesno, polovicom Lipnja.

Dok su stranke prije pouzdanjem dolazile na Sud, sada to čine samo iz ljute potrebe i u velikom strahu. Pripisujemo tu promjenu najviše ponašanju velikog hrvatofoba, seljačkog sina iz Preka, c. k. pristava Sorih-a.

Mislimo, da činovnik u obće, a sudac na pose, koji ne stiče ljubav, nego mržnju pučanstva, nježno snio ni radi svoga obraza, ni radi interesa službe, da stoji u tom mjestu.

Sorić, stalni pristav u Drišnu, amo poslan iz samosti starišine, da mu materijalno pomognu, plaćanjem dijeta njegovih i onog činovnika, koji pokriva njegovo mjesto u Drišnu, taj Sorić, mjesto da bude haran starišinam na takovom, iznimnom privilegiranom položaju, a Tješjanjina na gostoljubivosti, on izazivlja, prieteci osvetom.

Razni pojavi ovih zadnjih dana osvjetljuju tu prijetnju.

On nas razumi, a to nam je za sada dosta, te ne marimo iznašati njegova druga djela — što je i suvisno, jer prilicno poznata na Predsjedništvima u Šibeniku i u Zadru — nego čemo samo upozoriti njegove starišine, da bi bilo u interesu udruga, stranka i cijelog kotara, kad bi nam ga bezodvlačno makli.

Nadamo se, da će starišine razumjeti svu težinu ove naše javne tužbe, i da nas neće prisiliti na druge korake, neugodne po nas i po sudsku upravu.

VIESTI.

Za naše škole. Ova školska godina do brzo izliče, za njom će iza praznika početi nova a mi ćemo u Šibeniku u pitanju naših pučkih škola ostati još uvijek pri starome. Muška pučka škola i građanska ostat će i nadalje u nesretnim pomješćima, gdje su već odavna smještena, a ženska pučka ostat će nadalje povjerena njezinim benediktinankama. Ne čemo ovdje izdicati sve nezgodnosti i manjkavosti ovakog stanja stvari, jer bismo za to morali iznasti čitave stupce. Rađe čemo za danas upravitelji pučkih uprava obćinski upravi i upozorit je, kako je već neobhodno nužno, da se ona ozbiljno i postrvorno zauzme za ovo veelevažno pitanje na korist ne samo napredka školskoga, već i na korist dječjega zdravlja i na diku grada, koji se danas mora stiditi radi pomješću, u koje su naša djeca bez milosti rana.

Elektrotehnički tečaj imao bi se zavesti u Šibeniku nastojanjem jednoga stručnjaka namještena u svojstvu inženira kod mjestne električne centrale. Tečaj imao bi trajati pet mjeseci, a dotična poučavanja obdržavala bi se tri puta na sedmicu u večer. Već je i određeno, da se taj tečaj otvori, a poznato nam je, da se je za nj po svoju znanost kotarski poglavar Madirazze.

Mi proti takovome tečaju ne bismo imali razloga ista kazati, dapače i mi smo mnjenja, da je stvar u sebi dobra i korisna, ali ne razumijemo, kako te se pri ovome podvratu moglo sa strane političke vlasti raditi i nastojati, da odnosa poučavanja budu obdržana izključivo na talijanskom jeziku. Znamo i to, da kad se je prvi put podnela molba na nadležnu vlast za zavedenje ovakog tečaja, nije u njoj bilo spomenuto u kojem će se jeziku poučavati, a sada, kad je od nadležne vlasti iznesen upit u predmetu, odgovoreno joj ne znamo, kakav će biti odgovor, ali sva je prilika, dapače sigurno, da će biti za talijanski jezik, jer hoće poglavar Madirazze, premda pomenuti stručnjak pozna izvrsno hrvatski jezik i premda bi taj tečaj bio namijenjen u prvome redu činovnicima mjestnog poštarskog ureda i radnicima na električ. centrali, te učenicima građanske škole koji svi u obće poznaju hrvatski jezik. Jedino iz obzira na činovnike talijanskog rimskog društva u

Crnici tečaj bi morao biti talijanski, a ti su činovnici većinom izpitani stručnjaci elektrotehničke, ljudi dakle, kojima ovakav tečaj ne bi bio ništa novo.

Nadamo se, da će nadležna vlast pri rješavanju ovog pitanja bit uvidjavnija i pravednija od poglavara Madirazze, koji se ne u ovakim stvarima ne može da otrese svog strančarstva.

Učiteljski Glas. Izšao je 6 broj ovog učiteljskog glasila. Ovog puta sadržaj je upravo biran. Opaža se, da se novo uredništvo skrbi najviše oko toga, da list bude što raznovrstniji i zanimljiviji gradivom, i da članci budu što aktualniji, a ne kao doslele puke pedagoško-didaktičke razprave i razpravice, većinom kompilirane pomoću učevnih tekstova i stručnih djela.

Gđjca Ester Mazzoleni. Prošle nedjelje mjestno talijansko filarmoničko-dramatsko društvo imalo je društvenu zabavu u mjestnom kazalištu. Program je bio biran. Sudjelovala je i gđjca Ester Mazzoleni, koja se je već odlikovala kao vrstna pjevačica u rimskom kazalištu „Costanzi“. Upravo radi toga kazalište je te večeri bilo upravo prepuno. Gđjca Mazzoleni odpevala je najprvo jednu arju iz Verdijeva „Un ballo in maschera“. Odmah je osvojila obćinstvo, koje ju je frenetičnim pjeskanjem i odo-bravljavanjem pozdravilo. Morala je zatim odpevati i drugi komad. — U drugom dijelu programa odpevala je najprije Catalanjanju romanu iz opere „Vally“, iza koje je morala iztknuti se i drugim pjevanjem. Pri koncu je odpevala duet iz „Aide“ (III. čin) sa baritonom G. Bilicem iz Zadru, te ga je morala na obći zahtjev ponoviti. — Već se po ovome vidi, kako je te večeri ubrala lovorike. Pobudila je obći entuzijazam.

Mi taj entuzijazam u onakome ambijentu vrlo dobro shvaćamo i opravdavamo. Ipak moramo priznati, da bi ga gđjca Mazzoleni bila pobudila i drugovdje, jer nam je dokazala zbilja, da je ona u pjevanju prava umjetnica. Ona pjeva ne samo podpunim shvaćanjem, već i zamjerno lakoćom i sigurnošću, što dokazuje, da posjeduje izvrsnu školu. Glas joj je upravo simpatičan, njegov timbar navlaštito u srednjim notama snažan i ugodan, jer se izdiče u svojoj podpunoj punoći i jedini i odliaga ne samo prostorom, već i nutrinom sluhateljstva. Uz takova svojstva opravdana je nada, da će gđjca Mazzoleni sve to ljepše uspjevati i dovinit se do svjetskoga glasa.

Gosp. Bilić pjeva također dobro, te je bio u „Aidi“ dostojan svoje supjevačice.

Bezpravlje u Vodicam. U zadnji ponedjeljak pratili su žandari kroz naš grad tri čovjeka ruku svezanih u verigam. Mislio bi, to su razbojnici, lupčaji, ubojice ili što slična, kad tamo bili su u vodovodnici od boljih obitelji, koji nisu ništa počinili čim bi bili zaslužili takovo postupanje. Sud ih je odmah pustio na slobodu. Kako smo kasnije doznali sve je to bilo što su se dvojica priekalka. Pri tom je redar vodičke obćine htio na silu nači oružja kod jednog trećega, te nanj povadio sablju i uhvatio ga za prsa. Kad oružja nije bilo dojavio ga žandarima, a ovi brže bolje zakaj ljude da su im zglobovi pucali. Ova je stvar pred sudom i za to o njoj ne govorimo, obećavamo ipak da čemo se jedan dan obširno pozabavit odnosajima u Vodicam. Ovi odnosaji su uprav nesnošljivi. Dosta je reći, da su u ove dvije tri zadnje godine članovi seoske blažgane ukupno odležali u šibenskim tamnicam barem koju godinu, a sve za to jer se tako hoće šainu i Suriji. I ovom prigodom uvjeravaju nas vjere dostojne osobe, kako se žandari hvale; da će brzo zakovane dovesti u Šibenske tamnice i Gorića i Donasina i Rocu i t. d.

Bilo bi više vrieme, da se već jednom stane na put tlaćenju svake osobne slobode i da se ne proganja, ne izazivlje i zlostavlja ljude koji nemaju ni gdje obrane.

Hvatsko muzično društvo „Kolo“. Od više dana kola po gradu glas, da se je uprava ovog društva zahvalila na časti. Ako je to istina, onda bi se morale doći do izvjestna zaključka, da je ta zahvala u savezu s držanjem toga društva pri negdašnjem posjetu namjestnika Nardella. Na taj zaključak ovlašćuje nas i držanje i nastojanje stanovitih članova istog društva.

Ako je zbilja tako — što bi odveć žalostno bilo — onda pravi Hrvati, koji su članovi tog društva, morali bi odmah znati, što im je poradići, e da to društvo oslobode stanovitog upliva i da bude uvijek samo — hrvatsko!

Koledar „Ćirilo Metodskih Zidara“ za Istru. Taj će koledar za god. 1907 izići u kolovozu o. g., a čisti prihod namjeren je družbi „sv. Ćirila i Metoda“ za Istru. Izdaje ga klub „Ćirilo Metodskih Zidara“ u Zagrebu. Koledar će biti u velikom formatu odpremljen sematizmom, oglasom sajmovu, potrebitim gradivom za trgovce, tvorničare, činovnike i t. d. uz to će imati književni prilog od naših najboljih pisaca. U njem će biti slike glasovitih i zaslužnih Istrana i drugih lijevih slika, nadalje povjest družbe „sv. Ćirila i Metoda“ u Istri i njezina borba protiv talijanaša i t. d. Koledar će izići u kolo-

vozu, a naručbe već sada prima klub „Ćirila Metodskih Zidara“ u Zagrebu.

Hrvati! Predplatite se na ovaj koledar, koji nije nikakvo privatno poduzeće, već mu je svrha rodoljubna: Podizanje hrvatskih škola u Istri!

Trgovci, koji žele u njem oglasiti svoje proizvode neka se obrate na klub „Ćirilo Metodski zidari“ u Zagrebu.

Primamo iz pokrajine: U mjestu X žive gospodin Y. Taj je gospodin zastupnik te je kao član kluba „Hrvatske Stranke“.

Taj gospodin zastupnik tužio je u društvu s jednim pravoslavnim parohom hrvatskog učitelja N. c. k. Pokrajinskom školskom vjeću u Zadru: „da se je dana 20 studenoga 1905 udaljio od škole i otišao u selo Z. da se tim oduži blagaj uspomeni naše blaženo-pokojene vladarke Jelšave! Mi smo očekivali, da će taj dan gospodin učitelj N. sahrati svoje učenike oko sebe, da će im zgodnim riječima ispričati mičeničku smrt ljubljene vladarke; da će djecu povesti u crkvu Bogu da se pomole za njenu dušu, a on odinuro u selo Z. da se bavi poslovima, koji nisu za učitelja i to sve u slavu imendana naše uzvišene vladarke!

„Je li ovo korektno ponašanje, nek sud uzvišeno c. k. Pokrajinsko školsko vjeće!

„Nećemo širiti krug tužaba, jer bi to bilo na štetu učitelja N. kome ne želimo zla, već jedino da se popravi i da bolje pazi na svoju dužnost.“

Ova tužba ne treba komentata, a mi s naše strane nadodajemo je u izmišljena, jer je učitelj N. otišao u selo Z., posto je s djecom bio na misi i u školi.

Da čitatelji budu još bolje upućeni, nadodajemo da je ova onaj zastupnik, kojemu su bili oduzeti ključki od obćinske blažgane radi nepouzdanja i koji se je činio plaćati interpolance.

Mi ovo upućujemo u prvom redu čitateljima, a podredno starišinstvu ili vodstvu „Hrvatske stranke“, jer ne znamo koje je od njih kompetentno da sud.

Vice Rossini. Umró je nenadno u sriedu po podne. Istog jutra, taman pred podne, bio je veselo, razgovorljiv kao uvijek s prijateljima i sa znanjcima. U Šibeniku ga je svak poznavao. Po nekim svojim osebjanim svojstvima bio je neobičan tip. Bez uzla na jeziku umio je kritikovati, dapače i u lice celjadeta predbaciti što je o njemu mislio, al u tome je bio opet takav, da bi se teško tko s toga urvideo. Inače bio je dobra srca, s prijateljima pritelj iskren. Pred po godine napustio je svoj dućan, gdje bi se dnevno, osobito u večer, sastala čitava skupština i gdje bi se povelj najraznovrstniji razgovori. U onome dućanu bio je njegov život. Kad je iz njega sasvim izišao, mi smo baš u „Hrv. Rieči“ opazili, da će to biti za Vice Rossina teško, da će on mučno prokriti onaj svoj znameniti konsulat. Nismo se prevarili: nakon po godine eto ga nestalo. U gradu će se dugo i dugo spominjati njegovo ime, jer je, opet velimo, s njim ponestao jedan od onih osobitih tipova kakvih je riedko naći. Pokoj mu vječni!

Roko Rajević, c. k. carinarski vjezbenik, sin pučkog učitelja Melka Rajevića, nada i dika očeru, preminuo je u noći od petka nakon duge, teške, neizlječive bolesti u 21. ojoj svojoj godini. Biedni etac sve je učinio za nj, žrtvovao se, ali kruta bolest učinila je jednako svoju. Dobar bi bijaše siromah Roko! Ponizan, miran, blag, a vriedan, jer je uvijek učio dobro. Bio je i vrtan orguljaš, u čem ga je iznio neumorni trudenik otac njegov. U najljepše mladnačko doba zamienio je eto ovaj svet boljim i tim dopatio svoje volje i make pravaška čitaonica svome članu vijala je jučer i danas zastavu na pó stiega. Danas mu je bio vrlo liep sprovod. Laka mu bila rođena zemlja, a uvećenjoj obitelji naše najiskrenije saučeeće!

Poglavice glavnog stope fzm. grof Beck bio je ove nedjelje u Šibeniku, iza kako je pregledao neke znatnije postaje na Žirjama i u Zlarinu. U pratnji mu je bio i podmaršal Varesanin. Posebnim parnim brodom „Godolo“ krenuo je odavle put Rieke, a Varesanin u Zadru na „Dalmatu“. — „Narodni List“ napadajući na razne novine ljuti se i na nas. Opažamo da mi obićno razlažemo bez srčbe, pa tako bi mogao i „Narodni List“, jer u istinu spovanje i grđenje nisu i ne bi smjeli biti argumenti za nikoga.

Opet o neredu na pošti primorani smo danas da pišemo. Svaki vidi, da je na našoj pošti sila rađe, a premda činovnika, samo za to kao da ne zna ravnateljstvo pošta i brozjava, dapače ono ide tako daleko u zanemarivanju Šibenika, da odavle diže mlade činovnike, pa ih dodjeljuje raznim tajnicima i kontrolorima u Splitu, Zadru i Dubrovniku. U Šibeniku radi toga naravski moraju pojedini činovnici preuzeti dvostruki, dapače trostruki referat.

Bilo bi već skrajno vrieme, da prestanu ove abnormnosti, ovo skrtarenje sa Šibenikom. Mi čemo budno paziti na to, pa ako se ne uzpostavi red i ne štediti ni prostor ni ornilo, jer imamo u zalihii dosta toga gradiva.

Nabavljanje odjela i rubenine za zemaljske bolnice u Dalmaciji. Kako je poznato naša pokrajina nabavlja svu rubeninu i odjeću za bolnice kod jedne tvrdice u Trstu. Godišnji trošak za taj naslov iznosi oko K 50.000. Ovo je prilicna svota, kod koje dotični dobavljač može da liepi iznos dobie.

Pošto se ne radi o kakvoj liferaciji, koja bi bila skopčana sa uloženjem znatne glavnice, niti sa kojim rizikom, a niti je uvjetovana posjedom kakve izvanredne tehničke spreme, začudno je, kako se u Dalmaciji, gdje ima dosta inteligentnih trgovaca i obrtnika, nije još nitko našao, koji bi se ozbiljno htio latiti unosnog posla. Znamo, da bi naše bolnice dragovoljno nabavljale svoje potrebne kod domaćih obrtnika, te je do njih da se okoriste.

Klikin barometar to vam je „M. Jedinstvo“. Po njemu znadete koje vrieme vlada i koje se približava u klikinjoj atmosferi. Pazite i vidit ćete da barometar pokazuje prilicno dobro dnevno, političko i ako čete vjersko razpoloženje klike. Sada je liberalno, radikalno, slobodarsko, slavjansko, srbsko, magjarsko, rusko i t. d. sada opet austrijansko, vjersko, japansko, čifitsko, kinško i t. d. i t. d. a uvijek nestalno, promjenljivo, lažljivo, perfidno. Nego ipak jedno je kod tog barometra stalno, a to je da ulaze sve samo da izopači i zavara javno mnjenje i da uvijek služi vladi i vladinim namjeram. Pazite i vidit ćete da je tako, jer klika i ne zna drugo, niti u druge svrhe bitie. Ali pri tomu se služi ipak bedastocam. Tako i ondje gdje vlada, da smo mi demonejantii „naše“ dalmatinske vlade i to ravno prema Beču i dvorskoj kancelariji. U ovom je klikin barometar pokazao u istinu ili da je ratilo glupana ili da svoje čitatelje drži sve redom za glupane. A da je perfidan to je u spominjemo, jer je to stvar poznata, tako da se još nitko nije namjerio, da bi klikin barometar vjerno prenio tuđe rieči. On samo potvara i od toga žive, jer je i to stanovitim osnovam u Dalmaciji potrebno.

U potvaranju i u svemu pokaziva on ipak tlak stanovite atmosfere, a to je dosta, da klikin barometar držimo onim što jest: bandiericom koja se ravna prema duvanju iz c. k. mješina.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda u Istri primilo je naše uredništvo od jednog Itranjaca K 1, a to mjesto brozjava „skupštinski stranke prava“ u Dubrovniku.

Od gg. Vladimira Šupuka i Šime Šupuka u počast smrti blagopokojne Matije ud. Baranović po K 2. „Hrvatska Čitaonica“ da počasti blagu uspomenu svog člana Roka Rajevića K 3. — Ukupno K 9. — Prije izkazanih K 164:50. — Srega K 172:50. Napried za našu Istru!

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik
PETAR PILIĆ.
Tisak: „Katolička Hrvatska Tiskarna“.

SERBIA SLOVENIA „CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884, po općini slab. i kralj. glavnog grada Zagreba.

Jedini je domaći osiguravajući zavod.

Ova zadruga, osnovana na uzajamnosti, tom prokusanom i najvješćem temelju prima, uz vrlo povoljne uvjete svake vrsti nekretnine (kuće, gospodarske zgrade, tvornice, motor-mlinove i t. d.) te pokretnine (kao kućni naređ, gospodarsko oruđe, spreme, strojeve, blago, žito, čuansku robu i t. d.) u osiguranje protiv požara i groma u najnižu cijenu i najbolje amstvo.

Jamčevina glavnica zadruge 1 milijun kruna.
Godišnji prihod premija i pristojba preko 760.000 K.
Listina obveza zadržanih članova 2.792.483:37 K.
Posebne pričuve 300.000 K.
Izplaćene požarne štete do ove godine 2.120.608:13 K.
„CROATIA“ posreduje za svoje osiguravane kod prvih novčanik zavoda za zajmove na nekretnine. Za Dalmaciju i otok daje glavno povjereništvo i razvorničvo „CROATIAE“ u Splitu. — Sve nuđne informacije i upute.
Ured: Ulica Dosud k broji 356 (kuća bivša Javca).

Spособni putni agenti primaju se i vrlo dobro honoriraju.

SERBIA SLOVENIA

HRVATI! Upotrebljavajte narodne marke Družbe S. Ćirila i Metoda.

